

„Párizsban járt az ősz...” -hajú és szakállú Király

Ötven éve a gimnáziumban tanulgattam a francia nyelvet, heti 7 órában (1964-1968). A tananyag gerincét Párizs idegenvezetése jelentette. Álmodok, vágyak születnek. Amint írónk, költőink, festőink, szobrászaink... aki csak tehette, megmerítkezett a „kultúra fővárosának” aurájában. Szinte az tette művészetükre a hitelesítő pecsétet, hogy valamennyi tanulmányi, tapasztalati, kapcsolatépítési időt Párizsban töltöttek. Nekem a diákos vágyak jutottak. Teológiai tanulmányaim alatt (1968-1973) élt még bennem ez a kiutazási vágy. Néhány levélváltás is történt *Christoph Schönborn* akkori teológus társammal (ma Bécs bíboros érseke). Az ő ötlete volt, hogy mivel a kommunisták nem engednek nyugatra (kiutazásom „államérdeket sért”), hívjon meg az akkori párizsi bíboros érsek, *msgr. François Marty*. No, az itteni hatóságok nem hatódtak meg ezen a meghíváson, nem engedtek ki. Megjegyezték azonban ezt a vágyamat. 1972-ben egyik kollaboráns évfolyamtársammal megüzenték: kimehetek 2 évre tanulmányaim folytatására, ha vállalom a velük való kollaborálást. No, nem! Ilyen besúgóí áron nem megyek Párizsba.

Múltak az évek, elhaltak az álmok. A mi életvitelünkbe nem fért bele ilyen kiadások finanszírozása. Jó, egyszer majdnem kijutottam. Valamilyen konferencia lehetőséget kínált, már a 90-es években. De mivel csak az én költségeimet állták volna, lemondtam a lehetőséget. Maradtak a morzsák. A nyelv gyakorlása ott, ahol alkalom kínálkozott. Munkahelyem társtulajdonosa egy belga bárói család volt, jól jött a tolmácsolás. Másik munkahelyemen a sok országból nálunk tanuló diákok között mindig volt, akivel franciául lehetett jól kommunikálni. Nem vágytam már ki. Gyermekeim közül sokan bejárták a fél világot. Elbeszéléseik kielégítették igényeimet. Így telt el 50 év...

2015 júniusának végén „véletlenül” összejött a család apraja-nagyja. A szép idő nagy kerti zsongást eredményezett. Egyszerre csak megállt a nép, és Cili lányom vette át a szót. Finom kerülökkel eljutott a lényeghez: két hónappal előrehozott születésnap ünnepségem következett! Cili közölte, hogy ebből az alkalomból családom megajándékoz egy 4 napos párizsi úttal, repülőjeggyel! Megállt bennem az ütő... Torokszorító érzékenyülés. Tudják az életem ritmusát, ismerik családi naptárunk fegyelmét. Olyan napokat választottak, amelyek még bejegyzés nélküliek voltak. Az ilyen odafigyelő finomságok teljesen leszerelnék engem. Tudják, hogy soha nem repültem, tele vagyok a tériszony miatti aggodalommal és az ismeretlenségekől való idegenkedéssel. Erre is találtak megoldást. Ignác fiam fog velem menni, aki már járt Párizsban is. A dátum bekerül a naptárba: 2015. szeptember 27-30.

A készülési idő nagyon kellett. Lélektanilag. Tele voltam kérdéssel. Én ilyen luxuskirándulásra menjek? Hogy lehetne kibújni alóla, hogy ne rám költsenek gyermekeim? Annyira voltam, hogy lelkigyakorlatunkon meg kellett kérdezem legbelsőbb barátaimat: Mit tegyek, hogyan álljak hozzá? Lelki és érzelmi toporgá-

somat határozott szeretetükkel rendbe tették: „Gyerekeid nagylelkűségét visszautasítani nagy szeretetlenség lenne!” Rendben van, akkor készülgetnem illenék. A holtpontra átesve ment minden, mint a karikacsapás. Könyvek átlapozása, a térkép nézegetése, a gallicizmusok frissítése. Négy nap, rövid és ugyanakkor rengeteg idő! A turisták szokásos rohángáló, habzsoló mentalitása törölve. 66 évesen más szemmel nézi az ember a dolgokat ahhoz képest, hogy miről álmodozott 16-24 évesen. Olyan egyszerű tervet készítettem, amely alkalmas lehet meglátni Párizs auráját. Történelmi épületeit és külvárosi tömeglakásait, a belváros hangulatát nappal és este, tágas tereit, parkjait és szűk utcáit. A Szajna hídjait és rakpartjait butikjaival, festőivel, szerelmeslakataival ezreivel és ölelkező diákjaival. Az ott járó emberek megjelenésével, viselkedésével. Sétáló és dolgozó emberekkel... Csak semmi rózsaszín köd, csak semmi sznob-romantika! Csak semmi rohángálás, kapkodás! Az én koromban nem csupán megnézni, de meglátni is illik a párizsi kínálat mögötti valóságot.

Repülővel utazni, ablaknál ülve, élmény. A felszállás és leszállás nem csupán az „első bálós” utazót indítja arra, hogy a feje feletti kis légbefúvót felerősítse, legtöbb utastársunk is ezt tette. A rutinos utasok tudták, hogy mit válasszanak az utaskísérő kisasszonyok kocsijáról. Az ilyen kis kezdő, mint én, némi falatkával és kávécskával szerénykedett. Talán a futóművet behúzó műszaki zaj és a légköri rázkódás (turbulencia) váltott ki némi aggodalmat bennem, a gép farából látva a szárny kalimpálásnak tűnő mozgását. Az ablakocsán kitekintve Radnótira gondoltam: „Ki gépen száll fölbe, annak térkép e táj...” Mennyivel több az, mint térkép! Más-ként dobog az ember szíve, amikor hazája felett száll. Azonosítaná a kis településfoltokat, a kígyózó folyócskákat, a dimbes-dombos tájat. A fotók utólag talán lehetővé teszik ezt az azonosítást is. Ott és akkor a magaság és mélység hangulata tölti el az embert. Úgy csináltam, mintha rutinos utazó lennék, ellestem a teendőket másoktól, az utaskísérőktől, feliratokról, jelzőlámpáktól. Fiam kedvesen aggódó kérdéseire magabiztosságot magamra véve mosolyogtam vissza. Párizs a De Gaulle reptérrel mutatkozott be, kint a város szélén. Az első benyomások: tömeg, mindenféle emberekkel. HÉV-re emlékeztető metróvonalal, amely lepukkant külvárosi terepen át közelít a város központja felé. Akárcsak a mi reptéri autótutunk melletti épületmaradványok, fák alatti hajléktalansátrakkal. Jé, itt sincs lebontva, ami romos, itt is a szellő terelgeti a szemetet, itt is a szárazság „kaszálja” a gázt. Otthon vagyunk. Vagy mégsem? A négy nap erre is megadta a választ...

Párizs szívében, a Szigeten köszöntöttük a Notre Dame-székesegyházat. És rajtuk kívül még sok százan, kígyózó sorokban lépegetve a bejárat felé. Mi nem lépegettünk velük. A kapunál lévő őrtől megtudtuk, hogy igen, van mise, sok. Közben sok turista is csoszog. Ez nem a mi lelki feltöltődésünk helye. Turistalátványosság. Kívülről megcsodálva az építészeti csodálatos meg-

oldásait és harmóniáit, elgondolkodtam, hogy ilyen tényleg csak ilyen geológiailag ingerszegény helyen lehet építeni. Egy pici rengés micsoda károkat okozhatna! Tudták, hogy hova lehet ilyen gótikus csodát építeni... A déli oldalon felállított II. János Pál pápa-szobor szinte csak bennünket érdekelt.

A közeli hídnál szépen gitározó és szonokat éneklő úrnak nagyobb sikere volt. Nagyon sokféle utcai produkcióval találkoztunk. A fémes szoborként álló és pénzre mozduló női alak a metrót színesítette. A színvonalas gospelzenekar, a gitáros egyveleget előadó férfi a Sacré Coeur-templom két oldalánál adott elő. Itt volt az utcai produkciók közül a legszínvonalasabb is: egy idős úr hárfán játszott és énekelt. Ez volt a templom főbejárati lépcsőjével szemben, mintha a minőség, és nem egyéb haszonelvűség döntötte volna el, hogy ki hol zenéljen. Egy bicskanyitogató produkcióban is volt részünk. A proletámedgyedben közlekedő metróbá beugrott két spanyolnak álcázott fiatalember dobozos erősítővel, és az utasok szótlanul elhúzódó, tűrő közegében teleordították a szerelvényt, és molesztálásaikkal tették feszültté a légkört. Párizsban is van primitív megélhetési igyekezet, „itt a piros, hol a piros”-féle játékkal. Este a belváros sötétebb utcájában több, átverhető turistára vadászó roma kompánia (8-10 fő/csoport) rakosgatta a három fémpoharat az aszfalton. A megélhetési akciók csúcsát mégis az Eiffel-torony alatti néger fiatalemberek jelentették. Apró ajándéktárgyak füzereivel keringtek, míg valami titkos infót kapva sportos lendülettel el nem rohantak ugyanabba az irányba, hogy néhány perc múlva folytassák munkálkodásukat. Miután az ötfős rendőri osztag elhaladt.

Igen, a rendőrség ötfős szakaszokban járja a belvárost. A NATO-katonák hármásával, sisakkal, golyóállóban, géppisztollyal meg mindenféle eszközzel teleag-

gatva. A külvárosban csak URH-s járművel mozgó rendfenntartókat láttunk. Intézkedéskor tekintélyük van, még a nagy csoportban mozgó migránsok szemében is. A közutat is elzáró alkalmi piacolásuk mozgékonyágát márkás személygépkocsikkal bonyolítják, amelyek alvóhelyük is. A sátrak és autók között naponta megjelenik valamely segélyszervezet, és ételt osztanak. Ezekből estére nagy mennyiség marad szemétként a tartózkodási helyükön. Az ottani közterület-fenntartók gigászi küzdelme előtt le a kalappal. A város szemetes, mert szemetelő emberek élnek benne. A külváros bűzös, mert a köz-WC-k helyett a kapualjak közelebb vannak. Nem a szegénységet tapasztaltuk meg, hanem a pazarló rendetlenséget.

Párizs minden égtájából idesereglett emberfajták városa. Aki dolgozik, az fekete vagy közel-keleti. A főnök esetleg fehér. Szállodai személyzetünk fáradhatatlanul dolgozó afrikai és ázsiai munkatársakból állt. Etnikai érdekesség, hogy a négy nap alatt fehér kisbabát nem láttunk, illetve egy majdnem európaikat mégis, akit egy néger anyuka sétáltatott. A metró külvárosi vonalain 30-40 utas között 8-10 fehér van (mi javítottunk kicsit az arányokon). A volt francia gyarmatok sajátos karaktereit könnyen fel tudtam ismerni régi munkahelyi tapasztalataim alapján, Kongótól Kamerunig. Ha valaki „világot” akar látni, elég, ha Párizsba látogat, a külvárosba. Egyetlen közös van ebben a sokszínű és sok kultúrájú tömegben, az, hogy franciául beszélnek. A biztonsági rendszabályok szigorúak és személyválogatóak. Szigorúak, mert még a nyilvános WC használata előtt is táskát néznek, fémkeresőn kell átmenni. Személyválogatóak, mert az Eiffel-torony liftjéhez vezető ellenőrzéskor egy közel-keleti asszonyt úgy emelt vissza a hatalmas űr, hogy lába sem érte a földet, mert nem akarta kinyitni a táskáját. Utána jöttem én, fehér hajammal, európai képemmel, és mosolyogva megbeszéljük, hogy látja, mindössze néhány Kalasnyikov géppisztoly van nálam, mehetek.

A közlekedést illetően elneveztem Párizst a lépcsők városának. A tömegközlekedés nagy része a föld alatt van, a mozgólépcső azonban csak a kiemelt turisztikai, belvárosi gerincvonalakon jellemző. Másutt le és fel lépeget a nép, a mi „kis földalattinkra” emlékeztető lépcsőkön, csak sok szinten. Az egyetlen párizsi dombskán (129 m), a Sacré Coeurnél lenne egy lábakat kímélő sikló, de akkor éppen zárva volt, mintegy felerősítve ezzel a sok lépcsőt megmorgó bosszúságomat. Párizsban a fiatalabb lábak előnyben! A felszínen közlekedő buszok turista jellegűek, nyitott felső résszel. Ilyenek a hajójáratok is. Napijeggyel körülhajóztuk a belvárost. Onnan nézve kiemelkednek butikjaikkal a parti sétányok. Szent Lajos szigeténél a szűk ágba elgondolkozhattunk Attila fejedelem és Genovéva történetén. Itt volt ugyanis a fejedelem szállása és lóistállója. No meg a nagy találkozás Párizs királynőjével, Genovéával. Eredmény: a királynő ott éjszakázott Attilánál, és a város megmenekült. A hálás utókor szentté avatta Genovévát, mert imáival megmentette a várost. Illyés Gyuláékra is gondoltunk: itt laktak a húszas évek végén (Hunok Párizsban). Akkor még voltak itt fák, és olyan albérleti kuckók, amelyeket mára luxusépületek váltottak fel.

Kertek, parkok mentik meg a várost a sűrű körengető nyomasztó benyomásától. Ki is megy a nép, ha az időjárás engedi. Csoportokban letelepednek, főként a

Párizs a lépcsők városa...

fiatalok, diákok. A poharazó csoportos ünnepléstől a piknikező társaságokig minden előfordul. Nem hagytak nagy szemetet maguk után. Belvárosi úri népek? A Mars-mező nagyon elnyűtt képet mutatott. Az Eiffel-toronyról készített képeslapok mintha nem is itt készültek volna. A Louvre előtti Tuileriák kertje tágasságával, szobraival kellemes sétálóhely. A két kerek tó partján üldögélve egészen a Diadalívig lehetne látni, ha éppen nem a La Mode cég óriási reklámsátrai kereszteznék a Concorde teret. Első az üzlet... A Louvre-nál is. A Királyi palota Louvre tere jobbán hatalmas alumínium- és műanyagbódé várja az emléktárgyak vásárlóit. Mi is bementünk, és távoztunk. Megállapítottuk, hogy nem nekünk való vásárlási hely ez. A legszebb kert most a Luxemburg park volt. Találtunk két nagy hársfát, amely nem volt megnyírva! Párizs az ollós kertészek városa. Kúpok, gömbök, kockák és téglatestek formái minden kertben. Ennek is megvan a maga szépsége, de tőlem idegen. Széles sétányaitak fehér kőzúzalékkal borítják, ami szürkésfehér porával fedi be a szép bokrokat – és a szélben sétálókat. Mi is hűvös, szeles időben jártunk arra, de ez sem vette el jó hangulatunkat. Legfeljebb némi nemes folyadékkal lemostuk a port.

A jó hangulat kiemelkedő helyei a párizsi presszók, éttermek. No, ez így nem pontos. Olyan presszók, amelyek éttermek is. Ugyanis tényrnyi asztalkára hozzák ki a rendelt finomságokat. Itt álljunk meg egy szóra! Aki Párizsba menne spórolni, az maradjon itthon! Ott nem lehet spórolni, mert minden drága (pontosabban nagyon drága!) a mi zsebünkhöz, jövedelmünkhöz viszonyítva. Ha egy ebédet nem Calvados-szal kezdek, és nem Chardonnay-val vagy Cabernet-vel oltom szomjamat, és nem salátás, sajtos ínycsésűket ízlelgetem, akkor minek mentem ki? Pontosabban, minek mentem be? Tehát be kellett mennünk... Pazar volt! 66 évesen gyermekeim meghívtak egy párizsi ebédre! Otthon ebből az egész család jóllakott volna, de hát ez nem Érd, ez Párizs. A kávézók-presszók-éttermek olyan személyes légkörű, közvetlen családiasságot mutató helyek, amelyek megsejtetik velünk Ady és a nála fegyelmettebb magyarok egyhangú áradozásának okait. Az utcáról is jól látható, hogy melyek az ilyen helyek. Ahol van forgalom, azok a családiasság helyek. Van ott is kongó vendéglátóhely, kínai és egyéb feliratokkal.

Francia góg? Van. Az Eiffel-torony még azt a látogatót is leszereli, aki Verlaine-hez, Gounod-hoz, Maupassant-hoz hasonlóan elutasítja az ilyen iparművészeti alkotásokat. A város egyik szimbóluma kivilágítva egyszerűen nagyszerű. Olyan nagyon francia. Erre is kíváncsiak voltunk: Mi a büszkeségük alapja? Irány a hadtörténeti múzeum, irány a Pantheon és az Invalidusok temploma. Nem tudom, mi lenne, ha történelmükből

kivennék Lajos nevű uralkodóikat és Napóleonjukat. Hadakozásaik, gyarmatosításaik, leigázott népek, országok szövetségessé idomítása nélkül szerényebb lenne a látnivalók köre. Úgyes XX. századi önértelmezésük a győztes háborúk hőségé emelte őket. Nívós kiállításai azt sugallják, amit ők hisznek magukról, és amit el akarnak hitetni a látogatókkal. A huncutságok azért nagyon nyilvánvalóak. Kicsit el is szégyellhettem magamat. Napóleont főként egy alulról szerencsésen feltört katonáembernek ismertem. Megtudhattam, hogy a maga idejében rendbe tette országa oktatását, pénzügyeit, jogrendjét, az urak közteherviselését... No, ennek utána kell olvasnom. A Diadalív militáris büszkeségük hirdetője. Ajtólapnyi bronzlapokon emlékeznek meg koreai, vietnami stb. háborúik hősi halottjairól. Azt gondoltam, hogy hősi előikről, büszkeségeikről többet látunk a köztereken. De szinte csak De Gaulle és szövetségeseik szobrai láthatók. Az én szememben hősi élőik múzeumokba kerültek, együtt az összevásárolt és egyéb úton szerzett kincsekkel. Annyi érték halmozódott fel náluk, hogy még a Szajna-parti bazároknak is találtam XVIII. századi könyveket és nagy értékű relikviákat. Mi megelégedtünk egy régi Johnny Cash-plakáttal családi rajongónk, Csabi részére.

Van azonban egy figyelemre méltó, általam nagyon méltatott, szerénységre intő jel is. A szívem csücske: a Sacré Coeur-bazilika. 140 éve éjjel-nappal szentségimádást vezetnek itt a karmelita nővérek (néhány néger pap besegítésével). Miért imádkoznak? „A gallok bűneinek engeszteléséül.” Az 1870-es, poroszokkal szemben elvesztett háborúban 58 ezer francia katona esett el. Az ószövetségi lelkületre jellemzően ezt a francia bűnök miatti büntetesként értelmezték. A nővérek által vezetett gyönyörű, énekekkel és számunkra ismeretlen pengetős hangszerrel kísért szentmisén vehettünk részt a főangyalok ünnepén. Még számomra is érthető, jó prédikációt hallhattunk (utána elmeséltem Ignácnak). Családiasság hangulatot adott, hogy a néger pap színes sportcipője kivirított a miseruha alól, és nadrágja is le akart esni, huzigálnia kellett. Otthonos jó érzéssel kapcsolódtunk be mi is, már amibe tudtunk. Utána kiderült, hogy mind a ketten nagy családunkért imádkoztunk...

Kevés volt a négy nap? Elég volt. Elég arra, amiért kimentünk. Láttunk. Értékeket és értéktelenségeket. Kincseket és hamis csillogásokat. Jó embereket és közveszélyeseket. Szorgalmat és rendtelenséget. Csodálatos volt megérinteni a valóság számunkra elérhető szeletét. Amikor hazafelé tartva gépünkről megpillantottam Budapest fényeit, megtöröltem a szememet. Jó nekem ITT itthon lennem.

Király Ignác

ELŐFIZETÉS

Tisztelettel kérjük Olvasóinkat, hogy legkésőbb **2016. február végéig** újítsák meg előfizetésüket. A lap ára csekély mértékben emelkedik, az egyes számok ára 275,- Ft, az éves előfizetés **1650,- Ft** lesz, illetve annak, aki postán kéri, **a postaköltséggel együtt 2900,- Ft**.

Többletbefizetések vagy adományok ezután is szívesen elfogadunk.

Kérjük, hogy a belföldi rózsaszín postautalvány címzésében az „Érted vagyok” és Kovács László nevét egyaránt tüntessék föl (1076 Budapest, Thököly út 11. I/6).